

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.08.1992, sp. zn. 1 Cao 110/92, ECLI:CZ:NS:1992:1.CAO.110.1992.1

Číslo: 39/1993

Právní věta: Při zvyšování důchodu podle ustanovení zákona č.46/1991 Sb. nelze už měnit měsíční částku důchodů na niž má poživatel důchodu nárok ke dni, od kterého se mu důchod zvyšuje, když tato částka je základem prováděného zvýšení důchodu. Nelze proto ani upravovat výplatu důchodů, jež byla stanovena při souběhu nároků na důchody (§ 56 odst. 1 zákona č.100/1988 Sb.).

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 25.08.1992

Spisová značka: 1 Cao 110/92

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Sociální zabezpečení

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39

Při zvyšování důchodů podle ustanovení zákona č. 46/1991 Sb. nelze už měnit měsíční částku důchodů, na niž má poživatel důchodu nárok ke dni, od kterého se mu důchod zvyšuje, když tato částka je základem prováděného zvýšení důchodu. Nelze proto ani upravovat výplatu důchodů, jež byla stanovena při souběhu nároků na důchody (§ 56 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb.).

(Usnesení bývalého Nejvyššího soudu České republiky z 25. 8. 1992, [1 Cao 110/92](#))

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení z 1. 3. 1991 byl navrhovatelce od březnové splátky 1991 (podle zákonných předpisů platných od 1. 3. 1991) zvýšen invalidní důchod o 96 Kčs na 960 Kčs měsíčně a vdovský důchod o 120 Kčs měsíčně na 1 450 Kčs měsíčně, s tím, že od 1. 3. 1991 jí náleží 2 410 Kčs měsíčně. V odůvodnění tohoto rozhodnutí bylo uvedeno, že částka zvýšení byla určena na základě skutečností, že invalidní důchod byl navrhovatelce přiznán v roce 1978 a vdovský důchod byl vyměřen z důchodu zemřelého, přiznaného v době od roku 1986 do 30. 9.1988.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatelka namítala, že invalidní důchod jí byl přiznán od 15. 3. 1977 v částce 1 254 Kčs měsíčně a vdovský důchod od roku 1988 v částce 1 278 Kčs měsíčně. Protože vdovský důchod byl vyšší o 24 Kčs než důchod invalidní, byl jí vyplácen

vdovský důchod celý a invalidní důchod krácen na jednu polovinu. Po zvýšení invalidního a vdovského důchodu od 1. 10. 1990, a to invalidního důchodu o 7 % a vdovského důchodu o 4 %, a po dalším zvýšení od 1. 3.1991, kdy byl zvýšen její invalidní důchod o 11 % a vdovský důchod o 9 %, došlo k tomu, že zachováním stavu, kdy jí je vyplácen důchod vdovský v plné výši a invalidní důchod redukován na polovinu, byla od 1. 10. 1990 krácena na důchodu o 13 Kčs měsíčně a od 1. 3.1991 je krácena o 49 Kčs měsíčně. Požadovala proto, aby jí Česká správa sociálního zabezpečení od 1. 10. 1990 vyplácela plně důchod invalidní a na polovinu jí krátila důchod vdovský.

Krajský soud v Ostravě opravnému prostředku navrhovatelky vyhověl, přezkoumávané rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení zrušil a uložil jí, aby vyplácela navrhovatelce její invalidní důchod zvýšený podle zákonných předpisů plně a krátil jí důchod vdovský. Ve svém rozhodnutí vycházel především z obsahu dávkového spisu navrhovatelky, z něhož zjistil, že orgán sociálního zabezpečení provedl zvýšení důchodu navrhovatelky rozhodnutím z 1. 10. 1990 od říjnové splátky 1990 v souladu s nařízením vlády ČSFR č. 231/1990 Sb. a zvýšení důchodu navrhovatelky provedl rozhodnutím z 1. 3. 1991 od březnové splátky 1991 v souladu se zákonem č. 46/1991 Sb. Přesto měl však za to, že rozhodnutí z 1. 3. 1991, proti kterému navrhovatelka podala opravný prostředek, není správné. Dnem účinnosti nařízení vlády č. 231/1990 Sb., tj. dnem 1. 10. 1990, byly podle ustanovení § 2 odstavec 1, 2 citovaného nařízení vlády zvýšeny mimo jiné invalidní důchody podle roku přiznání důchodu v období roků 1976 až 1978 o 7 %. Navrhovatelce byl přiznán invalidní důchod v roce 1977. Invalidní důchod jí byl přiznán ve výši 1 254 Kčs; k tomu náleželo zvýšení podle zákonných opatření z roku 1979 a 1982 ve výši 60 Kčs a zvýšení podle zákona č. 100/1988 Sb. ve výši 120 Kčs; invalidní důchod navrhovatelky by tedy činil 1 434 Kčs, 7 % z toho 101 Kčs a celkový invalidní důchod navrhovatelky by činil 1 535 Kčs. Vdovský důchod navrhovatelky ve výši 1 278 Kčs, zvýšený o 4 % (tj. 52 Kčs) činil tedy 1330 Kčs. Navrhovatelčin invalidní důchod by tedy teoreticky od 1. 10. 1990 byl vyšší než vdovský důchod. Při vyplácení plného invalidního důchodu a krácení vdovského důchodu na polovinu by navrhovatelčin celkový důchod činil 2 200 Kčs měsíčně od 1. 10. 1990; podle rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení však činí 2 196 Kčs měsíčně, a to je o 4 Kčs měsíčně méně. Po účinnosti zákona č. 46/1991 Sb. po 1. 3.1991 by invalidní důchod navrhovatelky, zvýšený o 11 %, představoval 1 704 Kčs, krácený vdovský důchod, zvýšený o 9 %, pak částku 725 Kčs a celkový důchod by tedy u navrhovatelky činil 2 429 Kčs, tedy o 19 Kčs by byl vyšší než je navrhovatelce důchod po 1. 3. 1991 vyplácen. Soud prvního stupně měl za to, že situaci by bylo možno řešit podle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., a to vyplácením navrhovatelce pro ni vyššího důchodu, tj. důchodu invalidního, od té doby, kdy se tento invalidní důchod pro ni stal (třeba i teoreticky) vyšším než vdovský důchod. Protože navrhovatelka podala opravný prostředek proti rozhodnutí z 1. 3.1991, soud prvního stupně toto rozhodnutí zrušil s tím, aby orgán sociálního zabezpečení vyplácel navrhovatelce její plný invalidní důchod, zvýšený podle zákonných předpisů, a krátil jí vdovský důchod.

V odvolání proti uvedenému usnesení soudu vytykal orgán sociálního zabezpečení soudu prvního stupně, že vyhověl námitkám navrhovatelky a uložil mu výplatu pro navrhovatelku vyššího důchodu, tj. důchodu invalidního, a to od té doby, kdy se stal (byť teoreticky) vyšším než důchod vdovský. Uváděl, že toto řešení je v rozporu s ustanovením § 153 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., podle něhož zvýšení k důchodu, upravenému pro souběh nároků, náleží v plné výši, avšak dosavadní úprava nároků na výplatu důchodu při jejich souběhu zůstává i po přičtení tohoto zvýšení nadále zachována. Navrhovatelce proto lze i nadále vyplácet v nezkrácené výši důchod vdovský, zatímco důchod invalidní je nutno krátit na jednu polovinu.

Nejvyšší soud České republiky svým usnesením změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 1. 3. 1991 potvrzují. O nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Z odůvodnění:

V daném případě jde o zvýšení důchodů vyplácených navrhovatelce podle ustanovení zákona č. 46/1991 Sb. Navrhovatelka je poživatelkou důchodu invalidního a důchodu vdovského, které jí byly upraveny podle ustanovení § 65 odst. 2 zákona č. 121/1975 Sb. při souběhu nároku na tyto důchody tak, že navrhovatelce náleží vyšší důchod vdovský a jedna polovina nižšího důchodu invalidního.

Základem zvýšení důchodů je měsíční částka důchodů, na kterou má občan nárok ke dni, od něhož se důchod zvyšuje (§ 2 odst. 3 zákona č. 46/1991 Sb.). Je-li důchod náležející ke dni splátky důchodu v měsíci, do něhož spadá den, od něhož se důchody zvyšují, upraven pro souběh s jiným důchodem, stanoví se částka zvýšení z měsíční výše vypláceného důchodu (§ 6 odst. 1 tohoto zákona). Při souběhu nároků na více důchodů se považuje nárok na zvýšení u každého důchodu samostatně a zvýšení se slučuje s důchodem, k němuž náleží a tvoří s ním nadále jeden celek (§ 5 odst. 1 a 3 uvedeného zákona).

Právním proto zvýšil orgán sociálního zabezpečení vdovský důchod navrhovatelky, přiznaný jí 26. 9. 1988 a vyplácený jí ke dni zvýšení podle zákona č. 46/1991 Sb. ve výši 1 330 Kčs, o 9 % tohoto důchodu na částku 1 450 Kčs a invalidní důchod, přiznaný jí v roce 1977, o 11 % tohoto důchodu na částku 960 Kčs měsíčně.

Úprava provedená Českou správou sociálního zabezpečení je v souladu s ustanoveními části sedmé zákona č. 100/1988 Sb., týkající se zvýšení vyplácených důchodů, podle jejíž hlavy první (§ 153 odst. 2) dosavadní úprava nároků na výplatu důchodů při jejich souběhu zůstává i po přičtení zvýšení podle tohoto zákona nadále zachována. Přitom podle ustanovení § 8 zákona č. 46/1991 Sb., není-li v první části tohoto zákona o zvýšení důchodu stanoveno jinak, platí o zvýšení důchodů obdobně zákon o sociálním zabezpečení (zákon č. 100/1988 Sb.).

Z tohoto důvodu odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení jako věcně správné potvrdil (§ 220 odst. 1 o. s. ř.).